

bili sicer osnovni skupni pogledi na pojmovanje posameznih elementov industrijske geografije, hkrati pa se je pokazalo tudi nezadostno spremljanje teoretičnih in metodoloških dosežkov.

Bolj neposredna je bila druga skupina referatov o lokacijskih dejavnikih. Tako sta I. Vrišer z referatom o izboru industrijskih lokacij v regionalnem planiranju in A. Veljković z referatom o metodah za izdelavo sektorskega načrta razmestitve industrije na mestnem območju, dala osnovno izhodišče zanimivi ter strokovno dovolj teoretično in metodološko poglobljeni razpravi, ki se je dotaknila tudi praktičnih vprašanj namestitve industrije. Pokazalo se je, da le sistematično delo lahko pripelje do poglobljenih študij. Saj so drugi referenti o lokaciji industrije za posamezne industrijske panoge ostali pri prikazovanju korelacij, lokacijskih kvocientov in regionalnega faktorja.

Tretji sklop referatov je bil raznovrsten, od prikaza strukturnih sprememb v industriji BiH, do nekaterih razvojnih elementov Münstra, ki ga je podal drugi tuji gost A. Heilborn, pa do zanimivega referata o koncentraciji industrije v naših obalnih središčih ter s tem povezanih prostorskih in še posebej ekonomsko-namestitvenih problemov.

V celoti pestra in zelo zanimiva problematika je nedvomno napredek v primerjavi z obravnavo industrijsko-geografske problematike na dosedanjih podobnih zborih in jugoslovanskih kongresih. Kakor po številu referatov, tako tudi po vsebini in po metodoloških pristopih bi to lahko bila solidna osnova na nadaljnje poglobljeno obravnavanje tovrstne tematike v vseh jugoslovanskih geografskih središčih. Živahna in tehtna razprava, ki je v ospredje postavila zahtevo po intenzivnejšem in celovitejšem proučevanju enega najbolj propulzivnih elementov našega gospodarskega in regionalnega razvoja, je to nedvomno pokazala. Podobno velja za kratko, toda nadvse zanimivo ekskurzijo skozi nam malo znane industrijske predele Sarajeva.

K uspešnosti simpozija je nedvomno prispevalo tudi to, da so prisotni imeli v rokah referate, objavljene v Geografskem pregledu 33–32, 1987–88. Žal se nekateri avtorji simpozija niso udeležili. Organizator, ki je svoje delo pod vodstvom neumornega prof. M. Bjelovića solidno opravil, pa zborovanja, žal, ni izkoristil za povezovanje s kolegi iz drugih strok in s praktiki. To pa ostaja zato naloga enega izmed naslednjih strokovnih sestankov.

Mirko Pak

Mednarodni simpozij Človekov poseg v kras v Postojni, 11. – 14. IX. 1987

Skupščina Mednarodne geografske zveze je leta 1984 v Parizu med drugimi raziskovalni telesi ustanovila tudi študijsko skupino Človekov poseg v kras. Konec avgusta 1986, tik pred konferenco MGZ o sredozemskih deželah, je ta skupina v Palmi de Mallorci organizirala zasedanje, ki se je ukvarjalo z antropogenimi spremembami na krasu (glej poročilo v GV LIX, 1987, s. 197). Speleološka zveza Balearov je referate natisnila v letu 1987 (ENDINS, št. 13, Palma de Mallorca, 131 strani večjega formata). Med njimi najdemo tudi P. Habiča opis rabe tal in regulacij na jugoslovanskih kraških poljih. Podpisani je prispeval referat pod naslovom Prilagoditev kraške zemlje za kmetijsko rabo v Sredozemlju. Vprašanja raziskovanja in naravovarstva (pregled). V tej publikaciji je tudi obširni opis krasa na Mallorci, zlasti jamskih sedimentov kot indikatorjev morskih transgresij in ingresij.

Drugo zasedanje omenjene študijske skupine je bilo 11–14. septembra 1987 v Postojni. Organizacijo so prevzeli člani Katedre za fizično geografijo Oddelka za ge-

ografijo FF (blagajnik M. Bat, predsednik I. Gams, tajnik J. Kunaver, F. Lovrenčak, D. Plut in D. Radinja), tehnična izvedba zasedanja v postojnskem Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU pa je slonela na ramah inštitutskih sodelavcev. Po ogledu antropogenih sprememb v Postojnski jami je 30–40 udeležencev tri dopoldneve razpravljalo o glavni temi simpozija – človekov vpliv na kras. Udeleženci so dobili v roke tiskani zbornik **Karst and Man** (265 strani, Ljubljana 1987, Izdal Oddelek za geografijo FF, uredil J. Kunaver).

V treh poglavjih se zvrsti 21 prispevkov. V prvem, ki se imenuje Človekov poseg v kraško hidrologijo, je P. Habič podal pregled vodnih razmer, izrabe in varstva v porečju Unice, A. Sekulič pa v porečju Cetine. V dveh referatih italijanskih udeležencev so analizirane spremembe, ki jih je od rimske dobe dalje vnesel človek pri izsuševanju nekdanj 155 km² velikega jezera Fucino, ter pri zniževanju vodne globine na siliškem kraškem polju Piano Bataglia. Dva kitajska referata sta ubrana na temo posedanja in ugrezanja kraškega površja zaradi antropogenega zniževanja kraške vodne gladine. V poglavju o posegih v kras zaradi kmetijske izrabe tal je dva referata prispeval D. Radinja, ki obravnava dolenski in primorski Kras. Govorita o trebljenju krasa in gostoti kraških (suhih) zidov, o modernem strojnem trebljenju in o ljudski terminologiji za oblike obdelovalne zemlje in kamenja na krasu. I. Gams poroča o svojem sodelovanju z arheologi pri raziskavi Velega polja na Hvaru, ki so ga izrabljali že grški kolonisti Farosa (Starega grada) in Rimljani, najbolj trebili pa ob razširjanju sadjarstva in vinogradništva na koncu preteklega in na začetku tega stoletja. Izraba zemlje v manjših kraških depresijah v južni Franciji in v Jugoslaviji primerjalno podaja J. Nicod. Zanimiv oris izrabe krasa na Sulawesiju, na Javi in na Filipinih je prispeval H. Uhlig. V tretjem poglavju govorijo referati o drugih posegih človeka v kras, predvsem pa degradaciji na krasu ter naravovarstvu. Ta problematika je prikazana za italijanski kras v Abruzzih, pri Veroni, v Beneških Predalpah, na primeru že dokaj uničenih laštah (limestone pavement) v Angliji. Zvemo tudi o kraških problemih na Madžarskem in v Sovjetski zvezi. A. Bogner (Zagreb) poroča o pokrajinskih učinkih izkopavanja boksitne rude pri Obrovcu, D. Rojšek pa predstavlja naravno dediščino na klasičnem Krasu. Zbornik je potrdil, da je kras občutljiv ekosistem, v katerem so nepremišljeni človekovi posegi še bolj dalekosežni kot na nekrasu. Posebno iz diskusij je zvenela tožba, kakšne posledice za okolje povzroča odmetavanje odpadkov v vrtače v številnih evropskih deželah.

Dva popoldneva postojnskega zasedanja so organizatorji namenili avtobusnim ekskurzijam po Notranjskem in po matičnem (Sežanskem) Krasu. V ta namen so napisali vodnik z naslovom **Man's Impact in Dinaric Karsts** (205 strani, Ljubljana 1987, izdal Oddelek za geografijo, uredila I. Gams in P. Habič). Opise notranjskih kraških regij so prispevali z raznih vidikov sodelavci Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU (R. Gospodarič, P. Habič, A. Kranjc, J. Kogovšek, J. Čar, F. Šušteršič, A. Mihevc). Opis obiskanih lokacij in poti po Sežanskem Krasu je izpod peresa I. Gamsa (z izjemo Habičevega opisa odkopane vrtače v Renčelici). V tem delu so podrobno opisane spremembe na Škočjanskem Krasu, v Krajni vasi, Pliskovici in Kostanjevici. Druga polovica knjige obsega opis lokalitet (npr. Punat na Krku) in poti po Dinarškem krasu, kamor se je po postojnskem simpoziju podala štiri in pol dnevna avtobusna ekskurzija. Pot med Postojno in dolino Neretve je prikazal I. Gams, Popovo polje P. Milanovič s trebinjskega inštituta za kras in kraško hidrologijo, pot po črnogorskem krasu pa člana niksiške pedagoške fakultete B. Radojčić in Z. Kilibarda.

Ker je s knjižnega trga pošel angleško-francoski vodnik po dinarskem krasu, izdan za 4. mednarodni speleološki kongres leta 1965, bo omenjeni vodnik dobrodošel tujim krasolovcem, ki želijo spoznati Dinarski kras. Koristen pa je tudi za jugoslovanskega bralca, ki se podaja na pot po obalnem krasu, saj prinaša ne le regionalne preglede, temveč v tekstu in s 64 skicami nekatere doslej manj znane ali še ne objavljene izsledke terenskega raziskovanja.

Pomen, ki ga je imel 4. mednarodni speleološki kongres za mednarodno speleologijo, ima postojnsko zasedanje Študijske skupine Človekov poseg v kras MGZ v Postojni za geografijo krasa, ki je prav zadnja leta odkrila veliko sprememljenost nadzemeljskega in podzemeljskega krasa in kraških procesov, ki jih je vnesel v kraško naravo človek. Zdaj vedno bolj spoznavamo, da kras v mnogih potezah ni samo delo narave, ampak tudi človeka.

Ivan Gams

26. mednarodni geografski kongres v Avstraliji

Pripravili so ga Nacionalni komite za geografijo Avstralske akademije znanosti in Kongresni komite, sestavljen pretežno iz geografov z univerze v Canberri in Sydneyu, ob pomoči drugih avstralskih geografskih in negeografskih organizacij in deloma ob virih za proslavljanje dvestoletnice naselitve belcev. Toliko časa je namreč poteklo od ustanovitve prve naselbine belcev na avstralskih tleh. Da je bilo dela pri organizaciji doslej najbolj razvejanega mednarodnega geografskega kongresa veliko, priča nekaj števil. Organizacijsko je bilo potrebno pripraviti 75 simpozijev, kolokvijev in sestankov komisij, delovnih skupin in študijskih skupin Mednarodne geografske zveze (v bodoče MGZ), predkongresnih in pokongresnih ekskurzij. Večina 4–7 dnevni predkongresnih prireditelj je bila v Avstraliji, nekaj pa tudi v Novi Zelandiji (teh so se udeležili tudi štirje Jugoslovani), na Novi Gvineji in v Maleziji. Med 20. avgustom, ko je bila slovesna otvoritev v sydneyški operni hiši, in 26.8. 1988 so bile osrednje kongresne prireditve v univerzitetnem središču v največjem avstralskem mestu. Sodeč po programu se je v 90 dopoldanskih in popoldanskih sekcijah zvrstilo 687 predavanj, nadaljnih 54 pa jih je bilo na osmih simpozijih. Od geografskih vej je največ predavanj odpadlo na geomorfologijo. O vseh so v dveh knjigah objavili povzetke. Vseh referatov pa organizatorji ne bodo natisnili. V bližini stavb s predavanji so v času kongresa odprli dve mednarodni razstavi (kart in kartografskih izdaj iz let 1984–88 – Jugoslavija pri tem ni sodelovala – in tehničnih kartografskih pripomočkov) ter štiri avstralske (kart iz razdobja 1788–1988, fotografij iz življenja ljudi in o pokrajinah, o odkritjih in raziskavanjih, domači založniki pa so pripravili tudi razstavo avstralskih geografskih tiskov).

O prispevkih Jugoslovanov na predkongresnih zborovanjih pisec teh vrstic po povratku iz Avstralije nima podatkov. Nekaj več more poročati samo o sestanku Študijske skupine Človekov poseg v kras v tednu pred kongresom. Povezano je bilo z ogledom treh primerov izoliranega (osamljenega) pretočnega in kontaktnega krasa v državi Novi Južni Wales. Vsi so v silurskih apnencih v obliki ozkega, nekaj sto metrov širokega in nekaj kilometrov dolgega pasu sredi silikatne vododržne okolice. V prvem primeru, pri Yarrangobillu, pod takrat še vedno zasneženimi vrhovi Avstralskih Alp na pol poti med Canberro in Melbournom, vodi 230 jamskih vhodov v kratke, a velike jamske prostore, združene v dober ducat jam, ki imajo malo občudovalcev zaradi velike oddaljenosti od večjih naselij. Jam v krasu Wombeyan JZ od Sydneya, je skupno okoli 270, od tega pet turističnih. Turistično in geomorfološko pa so morebiti najbolj zanimive jame v 100 m širokem in 6 km dolgem pasu apnenca severozahodno od Sydneya pri kraju Jenolanu. Njihova raznolikost kapniških in erozijskih oblik je izjemna v svetovnem merilu. Za slovenski kras menimo, da so se sedanje kraške oblike pričele razvijati v pliocenu ali kvartarju. Za omenjene tri kraške predele ugotavljajo starost v sto milijonih letih. Skupno vsem tem območjem je začetek turističnega obiska v preteklem stoletju. Jame v Jenolanu so pričeli električno razsvetljevati že leta 1880 (v Postojnski leta 1884). Kljub dolgotrajnemu obisku in pretežno ozkim rovom so za naše razmere izredno dobro ohranjene drobne kapniške